

Бошњаци у Шведској сакупили су преко 1,000 потписа на петицији која је упућена шведској Државној Телевизији за захтевом да одустане од емитовања документарца „Трагови из Сарајева“ норвешких редитеља Оле Флиума и Давида Хебдича. Емитовање овог филма у Шведској требало би да уследи после приказивања другог документарца од истих редитеља, „Сребреница: издани град.“ Тај филм такође доводи у питање стереотипне предрасуде о рату у Босни и Херцеговини и био је предмет оштрих напада Бошњака у Норвешкој.

Бошњаци у Шведској захтевали су извињење од Државне телевизије зато што је недавно емитовала наведени документарца о Сребреници. У вези са тиме, г. Џебраил Бајрамовић, председник „Бошњачке исламске заједнице“ у Гетеборгу, изашао је са аргументима који су врло занимљиви. Он је изјавио, у случају када би шведско јавно мњење, које није добро упознато са дешавањима у БиХ, било изложено норвешком документарцу, оно би "могло да стекне утисак да је у Кравици над Србима почињен геноцид, да је тамо убијено 1.300 Срба, те да је оно што се десило у Сребреници било само освета".

Уз јадиковку о могућем ефекту таквог субверзивног утиска на шведску јавност, г. Бајрамовић је објавио и претњу: „Упутили смо протестна писма свим релевантним институцијама. Ако прикажу и други филм [„Трагови из Сарајева“] поднијет ћемо тужбу против SVT [шведска Државна телевизија] због негирања геноцида.“ [\[1\]](#)

У самој ствари, „Трагови из Сарајева“ уопште се не бави питањем геноцида са правног становишта, али износи низ других питања за које би се а правом могло рећи да јесу врло осетљива са бошњачког становишта (на пример, везе сарајевског руководства са разним муџахединским формацијама и њихови злочини против немуслимана, што јесте врло тешко објаснити или оправдати, као и обилно снабдевање наоружањем муслиманске армије, уз прећутну подршку неких западних влада, што је у то време било нелегално и у сваком случају нарушава пропагандну слику о беспомоћним жртвама). Али без обзира како ствар посматрали неки од актера у босанском сукобу, једина битна чињеница јесте то да су ово питања која разматрају одговорни истражитељи у демократским западним друштвима, где је слобода испитивања – светиња.

Оно што бошњачка заједница у дијаспори и њихови представници захтевају је сузбијање

те слободе кад год се појави опасност да би њено упражњавање могло да доведе у питање неку од централних тврдњи њиховог ратног дискурса. Приметно је, и то се мора истаћи, да она друга опција – отварање дебате са господом Флиумом и Хебдичем где би се доказала непоузданост њихових извора и погрешност њихових закључака – очигледно представља нешто што Бошњацима није пало на памет.

Међутим, то управо јесте она врста одговора коју ми њима препоручујемо, и то за њихово сопствено добро. Заstraшивање све већег броја дисидентата широм света ускоро ће постати логистички немогуће, а са становишта односа бошњачке заједнице са јавношћу ти покушаји претвориће се у катастрофу. Осветничка тужба за „негирање геноцида“ коју су поднели против безначајног швајцарског листа “La Nation,” [\[2\]](#) са очигледним циљем да га доведу до банкротства и нестанка, чиме би послали застрашујућу поруку свакоме у медијима ко размишља о скретању са сребреничке "партијске линије," пример је неконтролисаних, силецијских реакција у ситуацијама где би Бошњацима било од неупоредиво веће користи да се укључе у разуман дијалог, без условљавања његовог коначног исхода.

[\[3\]](#)

Наша невладина организација, Историјски пројекат Сребреница, увек је заступала цивилизовани дијалог, без икаквих предуслова, као једини начин да се води дебата о томе шта се догодило у Сребреници и на другим местима током рата у БиХ. Наравно, онај ко појам дебате одбацује у принципу неће видети велике користи од нашег предлога. Али у том случају „одбацивачи“ треба да буду спремни да прихвате полагано али неумитно осипање њихових догматских позиција, са коначном могућношћу потпуног урушавања пред судом јавног мњења.

Реакције као она из Гетеборга не представљају само колосално погрешну политичку рачуницу од стране сарајевског руководства, које је остало и даље залеђено у истом начину размишљања као у време рата; то је такође признање интелектуалне инфериорности које је деградирајуће за муслимански народ Босне и Херцеговине.

То шаље двоструку поруку. Пре свега, да се они плаше суочавања са чињеницама у отвореном сусрету са људима различитог становишта. У западним друштвима, где је цивилизовани разговор норма, то може само да утврди утисак да Бошњаци нису сигурни у своје доказе и да се плаше да би ти докази могли бити дискредитовани уколико би се тестирали под условима слободне интелектуалне расправе. Дугорочно гледано, инфантилни захтеви за сузбијање противних гледишта у очима западног јавног мњења нанеће неупоредиво више штете бошњачкој верзији догађаја него што ће то учинити

напори свих „порицатења геноцида“ који теже истом циљу.

Друго, њихов „тајминг,“ када трапаво захтевају од западњака принудно усвајање своје агенде, подједнако је катастрофалан. Велика духовна и културна традиција Ислама, као и сав њен допринос људској цивилизацији, налази се под немилосрдним нападом и коришћењем софистициране пропаганде своди се на карикатуру. Набусите реакције као у случају г. Бајрамовића уклапају се савршено у тај карикатурални приказ и појачавају представу о Исламу као о једној ирационалној вери која је непомирљива са либералним начелима Запада. То само може да нанесе огромну штету Муслиманима у Европи уопште, а посебно репутацији муслиманског народа у Босни и Херцеговини.

Нема никакве сумње да је велики број невиних Муслимана настрадао за време сукоба у Босни и Херцеговини деведесетих година, скупа са невиним суседима из других заједница. Докази тога страдања јасни су и нико их не може умањити или оповргнути. Међутим, деценију и по после завршетка рата време је да професионално и без страсти и предрасуда сагледамо шта се догодило.

То је задатак који треба препустити научним радницима и одговорним представницима свих заједница које су у тим догађајима учествовале. То није посао за пропагандисте и застрашиваче.

---

[1] *Дневни Аваз*, 1. септембар, 2011: <http://www.dnevniavaz.ba/vijesti/teme/52265-nakon-norveske-sporni-film-i-u-svedskoj-tuzba-protiv-televizije-svt-zbog-negiranja-genocida.html>

[2] <http://www.nspm.rs/istina-i-pomirenje-na-ex-yu-prostorima/betoniranje-istine-u-svajcarskoj.html>

[3] *Balkan Insight*, April 19, 2010, “Complaint Filed for Srebrenica Genocide Denial”.